

Aantal leden:

1.200

Soort leden:

particulieren, stichtingen,
gemeenten en andere
overheden, natuur-
beschermingsorganisaties

Oppervlakte bos en natuur:

428.780 ha

De Natuurschoonwet is gewijzigd.

De eisen voor gezamenlijk rangschikken zijn verscherpt.

Alle eigenaren van gezamenlijk gerangschikte landgoederen

*moeten een nieuw ver-
zoek tot rangschikking
indienen.*

De Bosgroep

Natuurschoonwet gewijzigd

Vanaf 1 juni 2007 is de Natuurschoonwet gewijzigd. Vóór die tijd gold als voorwaarde dat een terrein voor ten minste 30% uit houtopstand (bos) moest bestaan (of 20% houtopstand en 50% natuurterrein). Nu mag een NSW-landgoed ook voor minimaal 30% bestaan uit natuurterrein (niet zijnde bos) of een combinatie van bos en natuurterrein. Natuurterreinen zijn nu breder gedefinieerd en omvatten ook struwelen, moerassen, vennen, poelen, beken en bepaalde typen natuurlijke graslanden. Deze verruiming geldt niet voor de onroerende-zaakbelasting (OZB) en de WOZ-waarde. Dit betekent dat alleen NSW-landgoederen met 30% houtopstand (of met 20% houtopstand en 50% natuurterrein) in aanmerking komen voor de vrijstelling voor de OZB en vermindering van de WOZ-waarde voor gerangschikte woningen.

Ook landbouwgronden die zijn omgezet in natuur, bijvoorbeeld half natuurlijke graslanden, kunnen worden gerangschikt. Een goedgekeurd inrichtingsplan moet hieraan ten grondslag liggen. Verder is een schriftelijke verklaring nodig waaruit

P2 | Overlevingsplan Bos en Natuur:

succesvol herstel van heiden en vennen |

Bosgroep denkt mee over het nieuwe

Programma Beheer | P4 | Bord voor je kop

blijkt dat de betreffende grond niet langer in landbouwkundig gebruik is. Een andere belangrijke wijziging betreft de gezamenlijke rangschikking van landgoederen kleiner dan 5 hectare. Elk landgoed moet nu afzonderlijk voldoen aan alle voorwaarden waaronder de 30% eis. Gezamenlijke rangschikking is alleen nog mogelijk in de vorm van een 'aanleunrangschikking' of 'samenwerkingsrangschikking' om op deze manier te kunnen voldoen aan de minimale oppervlakte-eis van 5 hectare. Daarnaast moet er bij een gezamenlijke rangschikking ook sprake zijn van een nauwe historische band tussen beide landgoederen. Het is niet langer verplicht om de standaard 'groene' openstellingsbordes te gebruiken. Men is vrij om een ander model te kiezen. Voor meer informatie zie www.natuurbeheer.nu.

Overlevingsplan Bos en Natuur: succesvol herstel van heiden en vennen

De Bosgroepen voeren sinds 2004 de zogenaamde beleidsmonitoring uit in het kader van de Regeling Effectgerichte Maatregelen (EGM), dat onderdeel is van Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN). Met de beleidsmonitoring laten we aan de subsidiegever, het Ministerie van LNV, zien wat het resultaat is van de herstelmaatregelen tegen verdroging, verzuring en vermessing in bossen en natuurterreinen. Jaarlijks gaat het om circa 3 miljoen euro aan subsidie.

De beleidsmonitoring verloopt volgens een gestructureerde aanpak. Voordat een maatregel kan worden uitgevoerd leggen we eerst de vegetatie in de uitgangssituatie vast. Dat gebeurt in een proefvlak. Zo kan later precies worden bepaald in welke mate de maatregel succesvol is geweest. De veranderingen worden vastgesteld na twee, vijf en tien jaar. Op al deze momenten verzamelen we dezelfde gegevens: de totale bedekking van de vegetatie, de bedekking van de boom-, struik-, kruid- en moslaag, de hoogte van de vegetatielagen en de mate van voorkomen van alle soorten per laag. Deze informatie wordt in het veld meteen geanalyseerd. De Bosgroepcoloog kijkt in welke mate er (nog) sprake is van verdroging, verzuring en vermessing en wat bepaalde plantensoorten 'vertellen' over de grondwaterstand, de zuurgraad en de beschikbaarheid van voedingsstoffen. Uit deze informatie kunnen we afleiden of met de maatregel betere milieuomstandigheden zijn gerealiseerd dan in de uitgangssituatie. Ook noteert de Bosgroepcoloog de aanwezigheid van Rode Lijstsoorten in het gebied. Dat zijn soorten die in hun voortbestaan worden bedreigd.

Wat zijn de resultaten? Over het algemeen zijn die heel positief, zeker in droge en natte heiden, vennen en

veentjes. Daarvan bezitten onze leden grote oppervlakten. In deze terreintypen hebben we geplagd; de dikke humuslaag met veel voedingsstoffen is verwijderd. Na drie jaar monitoring wordt steeds duidelijker dat dit een zeer succesvolle maatregel is. In de meeste gevallen hebben zich soorten gevestigd die kenmerkend zijn voor natte, weinig zure en voedselarme omstandigheden. Wanneer zulke soorten na plaggen niet of weinig terugkeren is er meestal sprake van verdroging. De belangrijkste oorzaken van verdroging in Nederland zijn landbouw, verstedelijking, grootschalige bebossing en, binnen natuur- en bosgebieden, de vroegere aanleg van sloten, greppels en rabatten. Binnen OBN kunnen we met name aan die laatste twee oorzaken wat doen. Om heide en vennen te herstellen is de beste maatregel daarom plaggen in combinatie met het verwijderen van stukken bos en het dichtmaken van watergangen. Na plaggen hebben zich ook veel Rode Lijstsoorten gevestigd. In de beleidsmonitoring 2004 werden in 87 proefvlakken 48 bedreigde plantensoorten gevonden en in 2005 39 in 42 proefvlakken. In totaal gaat het om 51 soorten, waaronder Canadees hertshooi en Drijvende egelskop, twee zeer zeldzame soorten die praktisch uitgestorven zijn in ons land. Maar ook de vondst van Drijvende waterweegbree, een soort die Europese bescherming geniet, is heel bijzonder.

Moerashertshooi

Drijvende waterweegbree

Agenda

Datum	Onderwerp	Plaats	Informatie en aanmelding
september-oktober	<i>Workshops natuurbeheer en amfibieën</i>	Friesland, Zeeland, Utrecht, Limburg	www.ravon.nl
2, 9 oktober	<i>Workshop bossen: fijnstof, ziekten en plagen</i>	Zwolle, Amsterdam	www.bomendienst.nl
10-12 oktober	<i>Pro Silva bijeenkomst over 'de Berk'</i>	Hilvarenbeek-Turnhout	www.knbv.nl
19 oktober	<i>Studiekringdag KNBV 'Bosbeheerplanning'</i>	Renkum	www.knbv.nl
31 okt- 4 nov	<i>Wereld Uilen Conferentie</i>	Groningen	www.worldowlconference.com
1, 8, 15 november	<i>Najaarsbijeenkomsten Bosschap over 'Water en Vuur'</i>	Zoetermeer, Gilze en Zwolle	brusse@bosschap.nl
29 november	<i>Manifestatie Samen voor Natuur</i>	Velp	www.samenvoornatuur.nl

Zie voor agenda ook: www.natuurbeheer.nu

Is plaggen overal succesvol? Nee, er zijn verschillen tussen de terreintypen. In 2004 en 2005 keerden bedreigde plantensoorten terug in 90% van de terreinen met natte heide, vennen en hoogveentjes. In droge heide was dat maar in de helft van terreinen het geval. Kortom, plaggen in combinatie met vernattingsmaatregelen is zeer succesvol in natte heiden, vennen en hoogveentjes. In hoeverre zulke successen ook kunnen worden behaald in natte, voedsel-arme graslanden van beekdalen moet nog blijken. Daar hebben we nog niet veel ervaring mee omdat daarvoor nog niet zo vaak herstelmaatregelen zijn aangevraagd. In drogere terreinen is het succes vooralsnog beperkter. Dit hangt vermoedelijk samen met de sterke verzuring van de bodem tot op grotere diepte. Ook hebben bedreigde plantensoorten van droge milieus kortlevende zaden.

Dankzij de beleidsmonitoring kunnen we het Ministerie laten zien dat de gelden uit het Overlevingsplan Bos en Natuur goed worden besteed. Het is overduidelijk dat betere milieumstandigheden worden geschapen en dat bedreigde plantensoorten daarvan profiteren. Dat geldt vooral in terreinen die weinig negatieve invloeden kennen vanuit hun omgeving. De uitdaging is nu herstel van complexe terreinen te gaan realiseren. Terreinen bijvoorbeeld waar het niet alleen natter moet worden, maar waar we dat ook met de juiste kwaliteit water moeten doen. Vaak is dat grondwater. Dat vraagt om goede kennis van het functioneren van de vaak complexe waterhuishouding. Deze kennis kan worden verworven via vooronderzoek. Ook dit kan worden uitgevoerd met EGM-subsidie. De eerste resultaten van maatregelen na uitvoering van vooronderzoek zijn veelbelovend.

Dit jaar is op bescheiden schaal ook begonnen met het monitoren van de fauna. Volgend jaar kunnen wij u dus berichten of EGM ook positief uitpakt voor de dieren op uw terrein.

Bosgroep denkt mee over het nieuwe Programma Beheer

De uitvoering van het Programma Beheer, waaronder de Subsidieregeling Natuurbeheer, is overgegaan van de Rijksoverheid naar de provincies. In opdracht van de provincies is het Interprovinciaal Overleg (IPO) actief om het huidige Programma Beheer om te vormen naar een nieuw stelsel. Daartoe wordt overleg gevoerd met diverse organisaties die betrokken zijn bij natuur en landschap. De Unie en de Bosgroepen worden daarbij als vanzelfsprekende gesprekspartners gezien. Het overleg heeft in eerste instantie op

De **nieuwsbrief** is een gezamenlijke uitgave van de Bosgroepen in Nederland die samenwerken in de Unie van Bosgroepen. De nieuwsbrief verschijnt **4 x** per jaar. De redactie is samengesteld uit medewerkers van de verschillende Bosgroepen en de Unie. Reacties kunt u mailen naar: redactie@bosgroepen.nl. Uit de nieuwsbrief mogen tekstdelen worden overgenomen, mits bronvermelding plaatsvindt.

Bosgroep Noord-Oost Nederland *Peter Stouten* Balklerweg 48a 7738 PB Witharen t (0523) 65 45 90

Bosgroep Midden Nederland *Jeroen van der Horst* Horapark 6 Postbus 8135 6710 AC Ede t (0318) 67 26 26

Bosgroep Zuid Nederland *Johan Arts* Huisvenseweg 14 Heeze Postbus 106 5660 AC Geldrop t (040) 206 63 60

Unie van Bosgroepen *Jeannette van Rijsoort* Horapark 6 Postbus 8187 6710 AD Ede t (0318) 67 26 28

landelijk niveau plaatsgevonden. In mei is een conferentie belegd, met als doel suggesties en gereedschappen aan te reiken aan de provincies om tot een scherpere, strategische visie te komen over het beheer van natuur en landschap. Arno Willems, directeur van de Unie van Bosgroepen, heeft aan deze conferentie deelgenomen.

Het IPO organiseert een aantal bijeenkomsten in het land, om de mening van de mensen en organisaties te horen die zich sinds jaar en dag in praktische zin bezig houden met de uitvoering van het beheer. Voor deze bijeenkomsten zijn ook de Bosgroepen uitgenodigd.

Naast de contacten via het IPO, onderhouden de Bosgroepen rechtstreekse contacten met provinciale medewerkers die werken aan de omvorming van het Programma Beheer.

De Bosgroepen zijn dus op alle niveaus direct betrokken bij de ontwikkelingen. Ons doel daarbij is een bijdrage te leveren aan eenvoudige, werkzame regelingen, met voldoende budget om daadwerkelijk kwaliteitsimpulsen aan bos, natuur en landschap te kunnen geven.

Bord voor je kop

In ons land staan honderdduizenden bordjes die aangeven dat bos- en natuurterreinen zijn opengesteld. En er staan er ook wel wat die er op wijzen dat de toegang niet is toegestaan vanwege privacy, rustgebied, reservaat, etc. Via de Provinciale Subsidieregeling Natuurbeheer kan alleen subsidie worden verkregen voor het terreinbeheer indien het terrein is opengesteld. En die openstelling móet worden aangegeven met een bordje. Nu hebben die bordjes de neiging om beschadigd te raken, kwijt te raken, om te vallen. Het is geen sinecure om honderdduizenden bordjes in de lucht te houden, vraag dat maar aan een jongleur. Na een jaar of zeven Programma Beheer blijkt dat ongeveer 90% van de 'fouten' die met de subsidieregeling worden gemaakt te maken hebben met een bordje. Kan dat nou niet handiger worden geregeld? Bijvoorbeeld door geen bordjes meer te plaatsen. Bos en natuur is opengesteld, daar gaat toch al iedereen van uit. En waar die openstelling niet geldt staat een bordje of een hek. Zoals nu ook al het geval is. Natuurlijk zijn er terreineigenaren die vrijwillig een bordje willen plaatsen, met hun logo of om mensen er op te wijzen dat ze wel mogen wandelen, maar niet met een loslopende hond. Prima, vooral doen. Maar niet meer verplichtstellen en controleren. Waarschijnlijk zijn er juridische bezwaren tegen die werkwijze. Kunnen die dan s.v.p. worden opgelost?

Arno Willems Directeur Unie van Bosgroepen

